

Täysistunto

Torstai 13.10.2016 klo 15.59—18.24

3.2. Suullinen kysymys päästökauppakompensaatiosta (Satu Hassi vihr)

Suullinen kysymys SKT 101/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Hassi.

Keskustelu

16.26 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kaksi hallituksen ministeriä on tosiasiaa arvostellut hallituksen ehdotusta niin sanotuksi päästökauppakompensaatioksi. Elinkeinministeri ja ulkomaankauppaministeri ovat puhuneet lakiesityksen muuttamisesta niin, että tuki kohdennetaan tulevaisuutta rakentaviin investointeihin ja maksetaan vain, jos hiili-dioksidipäästöjen hinta nousee, mutta virallista tietoa hallitukselta ei ole tullut. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on todennut hallituksen esityksen ensinnäkin perusteettomaksi ja toisaalta, että se tarkoittaa raskaalle teollisuudelle tukea, joka maksettaisiin, vaikka yritys vähentäisi tuotantoa ja työpaikkoja Suomessa peräti 49 prosenttia. Eli kysyn: onko hallitus vetämässä esityksen pois ja suuntaamassa 43 miljoonaa esimerkiksi koulutukseen ja tutkimukseen, tai onko hallitus edes suuntaamassa (Puhemies koputtaa) tuen investointeihin, jotka rakentavat tulevaisuutta ja fossiilitonta yhteiskuntaa?

16.27 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Hassille hyvin perustellusta kysymyksestä. Hallitus on toiminut hallitusohjelman mukaisesti. Tässä asiassa on eri puolia: Yhtäältä hiilivuoto on todellinen riski, ja se voi aiheuttaa työpaikkavuotoa, ja tästä asiasta pitää olla aidosti huolissaan. Toisaalta kompensaatio olisi optimaalista kohdentaa nimenomaan uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden kannalta parhaimpiin hankkeisiin, jotka vievät innovatiivisuutta ja investointeja tulevaisuutta kohden, eteenpäin. Tätä tasapainoa hallituksen esityksessä on tavoiteltu. Nyt käymme keskustelua siitä, muun muassa eduskunnan käymän debatin nojalla, mikä on paras tapa tässä asiassa edetä, ja tulemme tätä keskustelua tosiaankin viemään eteenpäin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus V-painikkeella pyytää vastauspuheenvuoroja.

16.29 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo vuonna 2013 ympäristöteknologia nousi Suomessa suuremmaksi alaksi kuin metsäteollisuus sekä liikevaihdon että viennin että työpaikkojen mukaan mitattuna. Olisikin syytä suunnata tuet esimerkiksi ympäristöteknologian jouduttamiseen ja tällä tavalla luoda tulevaisuuden työpaikkoja ja hyvinvointia. Lehtitietojen mukaan myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitokselta on tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

lossa raportti, jonka mukaan Suomessa on kasvatettu tarpeettomia ja haitallisia yritystukia, kuten juuri raskaalle teollisuudelle annettavia verotukia; sen sijaan on leikattu hyödyllisiä, tulevaisuutta rakentavia tukia, esimerkiksi tutkimukseen ja kehitysyhteistyöhön. Eli osittain ministeri Rehnin äskeinen pohdinta on sellaista, minkä voin (Puhemies koputtaa) itsekin allekirjoittaa, mutta muuttaako hallitus tämän lakiesityksen järkevämmäksi vai ei? (Ben Zyskowicz: Sehän on nyt eduskunnan käsissä!)

16.30 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Zyskowicz oikein kommentoi, tämä asia on nyt eduskunnan käsissä ja eduskunnan harkittavana. Ja kuuntelemme tietysti hyvin herkällä korvalla sitä, minkälaisen näkemyksen eduskunnan talousvaliokunta ja ympäristövaliokunta ja muut valiokunnat asiassa esittävät.

Kun viittasitte ympäristöteknologiaan, niin se on yksi hallituksen käynnistämistä kärkihankkeista, ja me käytämme vuosittain noin 30—35 miljoonaa euroa energiatukeen, ja sen lisäksi tulee kärkihanketukena tänä vuonna 20, ensi vuonna 40 ja seuraavana vuonna 40 miljoonaa euroa lisää, ja nämä suuntautuvat nimenomaan uusiutuvan energian, energiatehokkuuden, bioenergian ja vastaavien tulevaisuuteen suuntautuvien innovaatioiden kehittämiseen.

16.31 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teollisuus perustee tämän hallituksen esittämän 43 miljoonan euron tuen tarpeellisuutta sillä, että sillä pidetään tuotanto Suomessa ja estetään investointien siirtyminen ulkomaille, esimerkiksi Kiinaan. Tämä tuki on kuitenkin muotoiltu niin, että se määräytyy täysin sen perusteella, miten teollisuusyritykset ovat käyttäneet sähköä vuosina 2005—2011. Toisin sanoen esimerkiksi yritys X tulee saamaan vaikka kokoluokaltaan 400 000 euron tuen seuraavana vuonna riippumatta siitä, kuinka paljon sähköä se käyttää, minkälaisia investointeja se tekee tai miten siellä rekrytään uutta henkilökuntaa. Toisin sanoen tällä ei voi olla mitään vaikutusta tuotannon kannattavuuteen tai katteisiin. Vastaavasti jos liikkeenjohto tekee investointipäätöksensä näin verrattain lyhyen tuen perusteella, niin se on huonoa liikkeenjohtoa. Kysyisinkin: onhan hallitus tietoinen siitä, että tällä tuella ei ole mitään ohjaavaa vaikutusta ja tällä ei saada mitään vastinetta muutenkin vähissä oleville varoille?

16.32 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vartia kiinnittää hyvin tärkeään seikkaan huomiota tässä kysymyksessään, puheenvuorossaan, ja se on se, että aika on tässä hyvin tärkeä faktori, hyvin tärkeä muuttuva tekijä. Tarkoitan sitä, että tällä hetkellä, nykyisellä kaudella, päästöoikeuden hinta on hyvin alhainen ja sitä kautta syntyvä lyhyen tähtäyksen riski hiilivuodosta ja sitä kautta työpaikkavuodosta ei ole mielestäni kovin merkittävä. Sekin on yksi lisäperuste siihen, minkä takia voidaan harkita sitä, miten saadaan tätä kompensatiota suunnattua vahvemmin nimenomaan uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta edistäviin innovaatioihin.

Toisaalta pitkällä sihdillä, kun otamme huomioon Pariisin sopimuksen, EU:n energia- ja ilmastolinjaukset vuoteen 2030 asti, (Puhemies koputtaa) on hyvin todennäköistä, että päästöoikeuden hinta nousee, ja sen pitääkin nousta, ja silloin hiilivuodon ja sitä kautta työpaikkavuodon riski (Puhemies koputtaa) olennaisesti kasvaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

16.33 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kyseinen ehdotushan on nyt täällä eduskunnassa käsittelyssä, muun muassa talousvaliokunnassa, ja me olemme omana ryhmänä tunteneet myötätuntoa hallituksen esittämää esitystä kohtaan. Se on liittynyt siihen isompaan linjaan, että meidän teollisuuden edellytyksistä pidetään huolta ja viennistä pidetään huolta. Tämä on ollut se lähtökohta. Mutta samaan hengenvetoon me olemme todenneet, että kaikki nämä yritystuet, mukaan lukien verotuet, täytyy läpivalaista ja arvioida uudelleen, ehkä siellä puolivälisarviossa keväällä, ja miettiä niitten uudet kriteerit, jotka paremmin täyttävät tämmöisiä innovatiivisia tarpeita.

Kyllä meillekin tuli vähän yllätyksenä tämä julkisuuteen tullut tieto siitä, että nyt pohdittaisiinkin uudelleen jotain uutta esitystä — siis tuodaan tänne ja pakitetaan, tuodaan tänne ja pakitetaan. Jotenkin olisi hyvä, että asioissa oltaisiin johdonmukaisia. (Puhemies koputtaa) On kohtuullista tietää ja pikaisesti, (Puhemies koputtaa) muuttaako hallitus esitystä vai käsitelläänkö tätä asiaa tänne tulleen hallituksen esityksen pohjalta nyt jatkossa.

16.34 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Johdonmukaisuus on todellakin tärkeää, mutta hallituksen keskeisiä asioita, joissa pitää olla johdonmukainen, on se, että me asetamme työllisyyden etusijalle. Siksi tästä lähtien arvioidaan ja tähän asti hallituksen työskentelyssä on arvioitu tehdyt päätökset sen perusteella, mitkä ovat niitten työllisyysvaikutuksia. Tässä asiassa varmasti se toinen puoli on se, että pitää tarkkaan arvioida, mitkä ovat työllisyysvaikutukset tällä kyseisellä tuella ja muillakin tuilla. Meillä ei ole varaa myöskään riskipeliin sillä, että jokin toiminto ja jotkin työpaikat häviävät Suomesta.

Mutta tässä kyseisessä asiassa hallitus arvioi näitä työllisyysvaikutuksia, arvioi erilaisia malleja ja käy varmasti laajan keskustelun siitä ja sen pohjalta keskustele eduskunnan ja valiokunnan ryhmien kanssa siitä, onko tarpeen tehdä joitakin järkeviä muutoksia.

Muutoin minusta on järkevää, että kohti puoliväliriihtä yritystukien kokonaisuus jälleen kerran (Puhemies koputtaa) katsotaan läpi ja arvioidaan jokainen euro.

16.35 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jalostusasteen nostaminen sekä tuotteiden ja palveluiden laadun kehittäminen on keskeistä suomalaisen teollisuuden ja myöskin työllisyyden tulevaisuuden näkökulmasta. Kuten edustaja Hassi tässä hyvin toi esille, suomalaista yritystukijärjestelmää on kritisoitu monien tutkimuslaitosten ja myöskin taloustieteilijöiden toimesta siitä, että liikaa tuetaan olemassa olevia rakenteita ja liian vähän elinkeinorakenteen uudistumista, uusia innovaatioita ja uusien alojen kasvua ja kehitystä. Tämä hallitus on myös leikannut Tekesin ja korkeakoulujen rahoitusta, ja tällä hetkellä julkinen tuki yritysten tuotekehitykseen ja -tutkimukseen on Suomessa paljon matalammalla tasolla kuin esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa. Mitä hallitus aikoo tehdä tämän yritystukikokonaisuuden uudistamiseksi, ja onko hallituksella suunnitelmia julkisen t&k-rahoituksen tason nostamiseksi?

16.36 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonin kahteen kysymykseen vastaukset:

Ensinnäkin koskien innovaatio- ja tutkimusrahoituksen tasoa: Se on ollut laskussa jo vuodesta 2011 lähtien. Se ei ole terve kehitys tietenkään, ja ne säästöt, mitä on jouduttu tekemään, ovat olleet hyvin valitettavia. Sen takia hallitus on käynnistänyt arvion innovaatio- ja tutkimusrahoituksesta samoin kuin yliopistokoulutuksesta, ja tulemme puolivälin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

riihessä elikkä ensi kevättalvella asiaa käsittelemään. Innovaatio- ja tutkimusrahoituksen osalta tämä tehdään OECD:ltä tilatun vaikuttavuusarvioinninkin nojalla. Käytämme sitä yhtenä tärkeänä tietoperustana, kun teemme tätä isompaa arviota.

Koskien yritystukia: Tärkeimmät, asiallisesti tärkeimmät, yritystuet kuuluvat kahteen luokkaan, kahteen kategoriaan, (Puhemies koputtaa) uusiutuvan energian tukiin ja innovaatio- ja tutkimusrahoitukseen. Molemmilla rakennetaan tulevaisuutta.

16.38 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän ministeri Rehnin hyvän vastauksen lisäksi voisi vielä todeta sen, että olemme asettaneet verotyöryhmän pohtimaan yritysverotuksen kokonaisuusuudistusta, sen eri elementtejä. Sen aikataulu on tammikuun loppuun. Mielestäni yksi keskeisiä tavoitteita on se, että pohdimme, voidaanko yritysverotusta uudistamalla kannustaa investointeihin ja t&k-investointeihin eli sitä kautta saada nimenomaan yrityksiä itseään investoimaan t&k:hon ja sitä kautta luomaan pohjaa uusille työpaikoille ja uusille innovaatioille. Tämä on aivan oleellinen asia. Mutta näissä tutkimusmäärärahoissa ja investoinneissa näkyy se, mikä on yritysten usko siihen, että Suomeen kannattaa investoida ja täällä kannattaa tehdä tuotekehitystä. Siksi kaikki muutkin hallituksen toimet, joilla tähdätään kilpailukyvyyn parantamiseen ja työllisyyden parantamiseen, ovat oleellisia vetureita ja moottoreita sille, että myöskin tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan panostetaan.

16.39 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuperäinen kysymys päästökauppakompensaatiosta on todellakin talousvaliokunnassa käsittelyssä ja on ihan siinä alkuperäisessä muodossaan, mikä hallituksen esitys alun perin on ollut.

Tähän hiilivuotoriskiin ja työpaikkavuotoriskiin. Täytyy todeta se, että Eurooppaan on kasvavassa määrin muun muassa Kiinasta tuotu ruostumatonta terästä: 1 prosentista tuonti on noussut 26 prosenttiin. Tätä kompensatiota maksetaan sen vuoksi, että myös meidän kilpailijamaamme maksavat kompensatiota, ja tässä on kysymys kilpailukyvyistä ja suomalaisista työpaikoista. On hyvä, niin kuin valtiovarainministeri sanoi, että tässä yhteydessä nyt arvioidaan työpaikkojen säilyminen Suomessa ja työllisyysvaikutukset.

Mutta kysyisin valtiovarainministeriltä: kun samaan aikaan tehdään nyt sitten tämä yritystukien perkaaminen ja samoilten yritysverotuksen kokonaisarviointi, niin onko nämä kaksi asiaa (Puhemies koputtaa) sovitettu yhteen?

16.40 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämä on ihan hyvä ajatus, ja mielestäni kannattaa katsoa yritysten toimintaympäristöön liittyviä asioita kokonaisuutena ja laajemmin. Kun ministeri Rehnin kuvaamalla tavalla käydään läpi yritystukia ja samaan aikaan pohditaan yritysten verotusasioita, niin ilman muuta ne kannattaa katsoa yhteen. Jos esimerkiksi järkevillä veronkevennyksillä liittyen yritysten verotukseen voidaan edistää kasvua ja investointeja ja jos löytyy keino esimerkiksi rahoittaa niitä vähemmän työllisyyttä tukevilla yritystuilla, niin minusta tämän tyyppiset ratkaisut ovat luovia ja järkeviä tässä ajassa, ja hyvin avoimesti hallitus katsoo ratkaisuja tältä pohjalta.

16.41 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, kuten ministeri Orpo totesi, että arvioimme myös yritysverotusta innovaatioi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

den ja yritysten kehittämisen näkökulmasta. Se on hyvin tärkeä osa hallituksen koko talouspolitiikkaa, ja tähtäimessä on todellakin kestävä kasvu ja korkeampi työllisyys.

Edustaja Turunen ja edustaja Ihalainen kiinnittivät huomiota hallituksen esityksen tilanteeseen tällä hetkellä. Vastaisin edustaja Ihalaiselle, kun en äsken päässyt kommentoimaan — hän totesi, että pakitetaan — että olen pelannut ikäni laitahyökkääjänä ja välillä on järkevää ottaa sivuaskelia, jotta päästään eteenpäin ja voidaan tehdä enemmän ja kauniimpia maaleja. Kysymys on oikeastaan nyt siitä, miten parhaiten voidaan yhdistää teollisuuden kilpailukyky, työpaikkojen turvaaminen ja toisaalta suomalaisen teollisuuden uudistuminen.

Kysymyksen käsittely päättyi.